

УДК: 355.01+351.74]:321.01

НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС

Примљено:
17.09.2009.

NATIONAL INTEREST

Прихваћено:
25.11.2009.

Година V, vol. 6

Број 3/2009.

Оригинални научни рад

стр. 195-210

Радослав Гаћиновић*

СТРАТЕГИЈА НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТ ДРЖАВЕ

Резиме

Стратегија националне безбедности представља основни документ на основу којег се израђују остали документи у свим областима друштвеног живота и функционисања институција државе ради остваривања безбедности грађана, државе и друштва. Да би се могло приступити доношењу стратегије националне безбедности, држава мора имати дефинисану националну безбедност. У том смислу, под националном безбедношћу можемо подразумевати способност државе да самостално, или у сарадњи са другим државама или организацијама, заштити виталне вредности и интересе друштва од спољних и унутрашњих облика угрожавања и угрожености, и да тиме обезбеди опште услове за несметани политички, економски, социјални и културни развој друштва и благостање својих грађана. Иако је јавна расправа о Нацрту стратегије националне безбедности Србије је показала да овај важни документ не испуњава услове од националног интереса, те се мора поново са научног аспекта анализирати и дорадити, документ је усвојен.

Кључне речи: политика, право, безбедност, национална безбедност, интегрална безбедност, стратегија националне безбедности

* Институт за политичке студије, Београд

Појам безбедности је веома комплексан и изразито сложен друштвени феномен. Током историје под појмом безбедности су се подразумевали разни садржаји. *Етимолошки* посматрано, израз безбедност потиче од латинске речи *securitas – atis*, што значи безбедност, одсуство, опасност, извесност, самопоуздање, неусташивост, заштићеност (*securus* лат. – сигуран, безбедан, поуздан, неустаршив, уверен, сталан, чврст, одан, истинит, итд.).

Назначени израз је послужио као фундамент за употребу у теоретском изучавању проблема безбедности. Тако да се у енглеском језику користе два израза: *security* и *safety*. Термин *security* се користи у смислу „националне безбедности” (*secure* – сигуран, осигурати) – *national security*, што имплицира остварење и чување државног националног интереса, док термин *safety* означава способност деловања, како не би дошло до непожељне безбедносне ситуације, или таквих прилика које могу изазвати безбедносне импликације. Дакле, безбедност је стање у коме се налазе правни субјекти, тј. стање релативног присуства или одсуства угрожавања и/или повређивања правних субјеката за које је одговорна држава.¹

Дакле, безбедност националних држава могла би да буде остварена ако државе сматрају да нису изложене опасностима оружаних напада, ни било каквом мешању у њихове унутрашње послове, субверзивним или дестабилизирајућим утицајима са стране, било да су они политичке, економске или војне природе.

Безбедност је и тежња ка слободи без претњи. Постојану безбедност могу да достигну само они људи и групе који је не ускраћују другима; *безбедност се може достићи ако се разумева као процес еманципације* (Booth and Wheeler).²

Уважавајући научни приступ, безбедност – интегрална безбедност се дели на унутарњу (индивидуалну и националну) и међународну (регионална, глобална, заједничка, колективна и кооперативна) безбедност у циљу очувања безбедности а на основу препорука научне јавности, безбедносне процене и националних интереса државе доноси се најзначајнији документ из области безбедности државе, а то је „Стратегија

1 Милетић С. Полицијско право, Полицијска академија Београд, 1997.

2 Smith Steve and Baylis John, Globalization of World Politics, Oxford Press, New York, 2001, p. 255.

националне безбедности”. У том смислу и Стратегија националне безбедности републике Србије представља основни документ којим се утврђују основи политике безбедности у заштити националних интереса републике Србије.

Стратегија националне безбедности као најзначајнији документ има значајну улогу у процени и анализи безбедности у окружењу државе. На основу процене могућег угрожавања безбедности у документу се идентификују изазови, ризици и евентуалне могућности угрожавања националне безбедности. Стратегија интерпретира националне интересе, а пре свега витални национални интерес, као и циљеве, основна начела и елементе политике националне безбедности. На основу темељитог изучавања безбедносне ситуације у региону, геополитике и интересних сфера великих сила, „Стратегија националне безбедности” предвиђа и одређује основна начела функционисања система националне безбедности и одговорности свих елемената и подсистема националног система безбедности у циљу остваривања безбедности свим грађанима државе. Такође, стратегија националне безбедности своју операционализацију темељи на свим функцијама правне државе, спољне политике, међународне сарадње и доприноса међународној, тј. интегралној безбедности.

Стратегија националне безбедности представља и основни документ на основу којег се израђују остали документи у свим областима друштвеног живота и функционисања институција државе ради остваривања безбедности грађана, државе и друштва. Јер, ако су безбедни сви грађани безбедна је и држава. Безбедност државе значи заштита њеног суверенитета, а безбедност друштва значи заштиту његовог интегритета. Дакле, држава без суверенитета не постоји, као ни друштво без интегритета, што потврђује величину и значај од кључног документа безбедности сваке модерне државе. Да би могла почети процедура доношења „Стратегије националне безбедности”, држава мора имати дефинисану националну безбедност.

Дефинисање националне безбедности

Термин *национална безбедност* данас се користи за означавање далеко ширег појма од изворног значења, јер се под њим подразумева жељено стање безбедности једне државе, које се постиже елиминисањем претњи и ризика који долазе изнутра и изван ње.

Дакле, национална безбедност је појам са вишеструким значењем. У најопштијем смислу подразумева слободу од страха, претњи и физичког насиља над становништвом, односно грађанима једне државе. Међутим, национална безбедност укључује и политичке, економске, моралне, социјалне, културне, идеолошке и нормативне елементе, што је одувек отежавало њену прецизну дефиницију. У питању је друштвено конструисан концепт безбедности једне државе, који стиче специфично значење само унутар социјалног контекста у ком држава егзистира.³

Парадигме и институционални модели националне безбедности су се мењали кроз историју. Посматрана историјски, национална безбедност је нераздвајано била повезана са државом и њеним безбедносним сектором. Међутим, национална безбедност је постепено захватала политичку, економску, социјалну и културну сферу. Иако одбрана од спољњег напада остаје централни проблем националне безбедности, ипак, пракса је недвосмислено потврдила да држава може бити угрожена унутрашњим потресима, економским и друштвеним поремећајима, нарочито у заједницама којима недостаје осећај идентитета и социјалне кохезије.⁴

Одсуство рата и војних конфликта само по себи не осигурава мир, стабилност и безбедност у друштву. Невојни извори, нарочито нестабилност у економији, социјалној, хуманитарној и еколошкој сфери, постали су већа опасност по мир, стабилност и безбедност многих држава.⁵

У конкретном случају, термин *национална безбедност* користи се за означавање појма који обухвата заштиту државе и становништва од свих облика оружаног и неоружаног

3 Љубомир Стајић – Радослав Гађиновић, Увод у студије безбедности, Дрслар партнер, Београд, 2007, стр. 40-44.

4 Avramov, S.: *Bezbednost u XXI veku*, Zbornik radova SIMVON, Beograd, 2001. str. 423.

5 UN - Doc. S/PV 3946, 31 Januaru 1992, p. 142-143.

угрожавања, као и стварање повољних друштвених услова за реализовање националних интереса. Да би се боље разумело значење ове синтагме, потребно је анализирати дефиниције познатих експерата из области безбедности, оне које се користе у теоријским радовима и стратегијско-доктринарним документима у свету.

У већини ових радова полази се од чињенице да је системски приступ најбитнији у дефинисању појма *национална безбедност*, и при томе се користи аргументација да се развој људског друштва одвија у потребним безбедносним условима које детерминишу политички, економски, социјални, морални, културни и други фактори.

Сам појам *национална безбедност* налази се у употреби од 1943. године, када је *Валтер Липман* (Walter Lipman) у свом делу „*U. S. Foreign Policy*” први пут упоребио овај термин. После Другог светског рата овај појам је нашао широку примену у политичком речнику савремених држава. У том контексту он је употребљаван да означи унутрашњу и спољну безбедност државе, односно безбедност државе у односу на спољне и унутрашње изворе угрожености. Ради се, дакле, о националној безбедности једне државе која обезбеђује опстанак и нормално деловање државе са свим елементима њене независности, територијалне целовитости и уставног поретка.⁶

По другим ауторима, национална безбедност се дефинише као „настојање националне државе да обезбеди свим члановима друштва сигурност од угрожавања изван (интервенције, напади, окупације, блокаде...) и унутар друштва (угрожавање реда и мира, криминал и др.)”⁷

Према трећој групи аутора, под националном безбедношћу подразумева се заштита и омогућавање несметаног функционисања основних вредности датог друштва. По овој групи аутора, национална безбедност има своју унутрашњу и међународну димензију. Унутрашња димензија безбедности означава несметано функционисање друштвеног, економског и политичког система, и очување јавног реда и мира,

6 Јовановић Б., Часопис *Полиција и сигурност*, бр. 1-2, Загреб, 1997, стр. 6.

7 Гризолд Антон: *Evropska varnost*, Факултет политичких наука, Љубљана, 1998., стр. 23.

а међународна димензија безбедности подразумева заштиту територијалног интегритета и суверенитета државе.⁸

Бенковиц и Бакет (*Benkowitz u Backet*) националну безбедност одређују као способност државе (нације) да своје унутрашње вредности заштити од спољних опасности.⁹

Национална безбедност, према Слободану Милетићу, је „стање у коме се налазе правни субјекти, тј. стање релативног присуства или одсуства угрожавања и/или повређивања правних субјеката за које је одговорна држава.“ Отуда, Милетић на веома прихватљив начин дефинише националну безбедност као „успостављено, одржавано и унапређивано стање у држави, које омогућава ефективну заштићеност државе и грађана који у њој живе“, економије, одбране, образовања, научно-истраживачког рада, културе, и у другим областима друштвеног живота.

Полазећи од оваквог теоријског одређења, национална безбедност државе зависи од њеног војно-политичког и геостратегијског положаја, карактера државе и њених друштвено-политичких и економских односа, као и од карактера међународних односа у њеном ближем и даљем окружењу. Неки аутори међународних односа, националну безбедност дефинишу као „одсуство било каквог страха од напада, угрожавања интереса, или претње друге државе или других држава.“¹⁰

Према Арнолду Волфеу (*Arnold Wolfe*), безбедност представља одсуство претњи усвојеним вредностима, а у објективном погледу, значи одсуство страха да ће те вредности бити нападнуте.¹¹

Према бројним савременим ауторима, национална безбедносна политика државе зависи од врсте и распрострањености државних и националних интереса, те актуелних и потенцијалних претњи које те интересе угрожавају, или их могу угрозити. „Претње могу бити: политичке, економске од свих (спољних и унутрашњих) противправних аката

8 Ђорђевић Н.: *Безбедност и Југославија*, Загреб, 1985, стр. 29.

9 Benkowitz and Backet: *International Encyclopedia of the Social Sciences*, vol.XI, 1968. p. 40.

10 Bourguin M., *Le probleme de la securite internationale*, Recueil des Cours da L'Academie de droit International, 1934. godine, t. 49., str. 473.

11 Smith Steve and Baylis John, *Globalization of World Politics*, Oxford Press, New York, 2001, p. 255.

(активности) којима се угрожава уставни поредак, суверенитет, независност и територијална целокупност државе, рад државних органа, обављање привредних и друштвених делатности и остваривање слободе, права и дужности човека и грађанина“.¹²

Међутим, под националном безбедности може се подразумевати и објективно стање нације и државе у ком њени легитимни органи и институције предузимају дозвољене мере и активности ради заштите основних националних интереса у области спољне и унутрашње политике, војне, демографске, социјалне, конфесионалне, едукативне, еколошке и претње изазване дугорочним прикривеним деловањем ретроградних снага у свим областима друштвеног живота.

Проблеми дефинисања појма *национална безбедност* долазе до пуног изражаја када треба идентификовати вредности које могу бити угрожене, и када треба дефинисати виталне државне и националне интересе које треба да штите елементи система националне безбедности.

Већина савремених аутора који се баве истраживањима националне безбедности сматра да витални друштвени, државни и национални интереси, у ствари, чине опште потребе државе и њених грађана, и да произилазе из општих вредности и циљева садржаних у уставима националних држава, и из реалних могућности и стварне позиције сваке државе у међународном односима.

Као најчешће вредности и опште интересе које треба да штите елементи система безбедности, наводе се обично: одбрана државе и њених грађана; очување и интензиван развој демократије, демократских институција, просперитетног и слободног друштва; владавина права; поштовање људских и грађанских права укључујући и мањинска права; пуна интеграција националне државе у међународну заједницу држава на регионалном и глобалном плану; обезбеђење социјалне и сваке друге сигурности становништва; очување културног и историјског идентитета домицилног народа у дијаспори и заштита природне средине и обезбеђење здравог еколошког окружења.

Овако дефинисани општи интереси националних држава остварују се према општеприхваћеним међународним

12 Милетић Слободан: *Полицијско право*, Полицијска академија Београд, 1997.

стандардима и кодексима. Стога све државе изражавају одлучност да свим расположивим и дозвољеним средствима штите своје интересе и активно учествују у изградњи и заштити универзалних вредности међународне заједнице.

Различита виђења појма национална безбедност указују на дивергентна гледишта теоријског одређења овог појма, али у исто време пружају избор и преглед заједничких елемената на основу којих се може општеприхватљиво дефинисати национална безбедност.

У том смислу, под националном безбедношћу можемо подразумевати способност државе да самостално или у сарадњи са другим државама или организацијама заштити виталне вредности и интересе друштва од спољних и унутрашњих облика угрожавања и угрожености, и да тиме обезбеди опште услове за несметани политички, економски, социјални и културни развој друштва и благостање својих грађана.¹³

Недостаци стратегије националне безбедности Србије

Стратегија националне безбедности Републике Србије коју је сачинило Министарство одбране Републике Србије, анализирана је на више научних скупова. Међутим, јавна расправа овог веома важног документа је била врло стидљиво припремљена и није адекватна озбиљности и значају документа који се доноси. И поред напора који су писци овог стратешки најважнијег безбедносног документа уложили, у стратегији се уочава неразумевање неких појмова.

Дакле, у садржају стратегије се помиње термин *глобална безбедност*, термин који није адекватан термину који означава кључни део међународне безбедности а која је у ингеренцији УН. Писци нацрта нису појам безбедности разматрали интердисциплинарно и нису консултовали одредбе међународних правних аката које регулишу област безбедности. У последњој деценији 20. века дошло је до значајних промена у међународној заједници које се огледају у нестанку биполарне поделе света и развоју интеграционих процеса. Процес глобализације имао је за последицу многе деструк-

13 Љубомир Стајић – Радослав Гаџиновић, *Увод у студије безбедности*, Драглар партнер, Београд, 2007, стр. 44.

тивне појаве, које су изазвале регионалне и локалне напетости и конфликте. Нови изазови, ризици и претње безбедности условљени су све израженијим разликама у економском развоју појединих држава и народа. Савремени свет је због тога постао оптерећен многим неизвесностима, стим што је његово главно обележје у области безбедности смањење опасности од традиционалних војних сукобљавања и директног конфронтирања великих сила, с једне стране, и појава мноштва нових невојних изазова, ризика и претњи, с друге стране.

Отуда, након завршетка Хладног рата, а посебно након промене структуре и функције НАТО која је уследила на Вашингтонском самиту 1999. године, долази до редефинисања појма безбедности. У политичким структурама је све више у оптицају нова појмовна синтагма „глобална безбедност“, као директна последица великих геополитичких промена крајем 20. и почетком 21. века.

Неспорно је да процес глобализације утиче на проширење значења овог појма у глобалну безбедност, тј. у безбедност планете Земље. То је довело до „критичне тачке у односу на редефинисање концепта безбедности, јер не постоји јединствен приступ у дефинисању глобалне безбедности, који би био универзалан и прихватљив“.¹⁴

Обзиром да глобална безбедност нема упориште у међународним институцијама и међународним правним актима, па њен смисао може једино бити заштита земље планете од разних глобалних неприлика, као што су земљотреси, цунами, поплаве, пожари, отопљавања глечера и друге природне катастрофе, као и катастрофе које може проузроковати човек на глобалном нивоу, појам "глобална безбедност" у стратегији националне безбедности требало је заменити појмом "интегрална безбедност".¹⁵

С друге стране термин "глобална безбедност" извире из глобализма, тј. доминације једне велике силе на планети и као такав је уопште са научног и стручног аспекта неприхватљив.

14 Аврамов, Смиља: Безбедност у 21. веку, Зборник радова СИМБОН 2001. Београд, стр. 426-429.

15 Интегралан (лат. Integralis) целински, који сачињава целину, потпун, целокупан, целовит

Нацрт стратегије анализира и остале врсте међународне безбедности, посебно „Регионалну безбедност”. Наравно са аспекта безбедности Србије се посматра регион, али са аспекта националних интереса Србије врло неприхватљиво, јер се истиче да су „могући сукоби на Балкану због сукоба у овладавању транзитним правцима приступа ресурсима источне Европе и Блиског истока, као и сукоби интереса држава које поседују ресурсе, могу довести до појава ширих регионалних криза, чиме се отвара могућност угрожавања безбедности Србије.” Та процена је вероватна, али се поставља питање зашто безбедносна процена овог значајног документа не обухвата улогу албанског фактора на Балкану и опасности од даљег насилног експанзионизма Албанаца на Балкану.

Треба знати да се амбиције Албанаца на Балкану не завршавају отимањем КиМ од Србије, јер они желе и западну Македонију, коју већ одавно називају „источно Косово”, Југоисток Србије који називају северно Косово или „Дарданија” и делове Црне Горе који по њиховом сценарију требају да сачињавају „велико Косово” а онда федерални или конфедерални однос са Албанијом.

То би онда била територија од око 50 000 квадратних километара (величина БиХ) са око 6,5 милиона становника. Тада би вероватно изазвали конфликт са Грчком у којој живи близу милион Албанаца, или Србијом. То на Балкану представља највећи безбедносни проблем који може значајно угрозити безбедност Србије, па чак изазвати и Трећи балкански рат, што представља много већи безбедносни ризик по Србију од овог који пише у нацрту „Стратегије националне безбедности”.

Дакле, Србија је од свог настанка под сталном претњом различитих облика примене силе, који с времена на време мењају свој идентитет или облик, али никада не престају да делују,¹⁶ па је потребна додатна озбиљност и научна компетенција у изради овог документа.

Стратегија националне безбедности својим текстом никада не сме деловати удварачки било коме, осим до краја

16 Радослав Гађиновић, „Примена силе у међународним односима”, *Српска политичка мисао*, 3-4/2007, стр. 17, Институт за политичке студије, Београд, 2007.

у служби виталног националног интереса сопствене државе. Тај документ мора предвидети довољан број сопствених снага безбедности како би се успешно могла применити стратегија одвраћања и стратегија узвраћања. Међутим, овај документ процењује да: „У таквим условима, међународно војно и безбедносно присуство у региону може да допринесе стабилизацији стања и спречи настајање конфликта”. Оваква теза је неприхватљива у „Стратегији националне безбедности” јер национални интерес Србије није да се на њеној територији господаре снаге нпр. НАТО пакта, већ да она својим снагама и системом обезбеди безбедност својим грађанима као и да респектабилним системом одбране буде и гарант мира Балкану, а не вечити поданик страних трупа, чему никада у историји српски народ није тежио.

У оквиру стратегије националне безбедности, посебно у поглављу „Безбедност Републике Србије” се претерано хвали међународна заједница и њен допринос у мирном решавању криза, заборављајући да је управо међународна заједница изазвала кризу на КиМ. Данас отимајући 10 887 квадратних километара Србије наставља свој поход разградње Србије, и подстиче националну препотентност Албанаца на Балкану да и даље примењују албанотерор, чија је идеологија албанизам а форма савремени тероризам. Тачно је да је политика одбране у документу веома значајно поглавље, али је неприхватљиво да се у том документу афирмише концепт кооперативне безбедности”, јер „кооперативна безбедност” је концепт и систем сарадње и безбедности земаља чланица НАТО, што би могло да значи да се „стратегија националне безбедности” залаже за улазак Србије у НАТО. Писац овог документа нема за то легалитет нити легитимитет, нема нико осим грађана Србије.

У дефинисању безбедносно-обавештајног система Републике Србије, изостављена је обавештајна служба МИП-а, што са аспекта научних процена међународне безбедности и праксе, представља велики пропуст политике која креира систем безбедности Србије, а тиме и писца текста стратегије националне безбедности. Такође, „Савет за националну безбедност” мора имати много значајнију улогу. Он мора у свој састав кооптирати и министра спољних послова. Савет за националну безбедност као саветодавни орган мора имати

респектабилну научну институцију која се бави проблематичком безбедности.

„Стратегија националне безбедности” поред осталих, мора да предвиди друштвене, природне и техничко-технолошки изворе угрожавања безбедности, као и начин отклањања извора угрожавања безбедности грађана Србије, мора дати одговор и на још многа питања, као нпр. како дефинисати положај невладиних организација, положај, статус и функционисање приватних агенција (да ли странци могу бити власници наоружанијих агенција у Србији) и сл.

Стратегија националне безбедности је обавезна да се на најдиректнији начин бави и проблемима антитерористичког деловања система безбедности Србије.

У овом документу се на више места само помиње тероризам, али пакету са организованим криминалом и корупцијом, што је са аспекта науке неприхватљиво. Сваки од поменутих појмова је, свакако, проблеми, али се они морају раздвојити и сваки посебно анализирати, јер су по својој суштини настанка и постојања различити. Њиховим поистовећивањем у овом документу би се још више замаглили ови проблеми а друштву нанела непроцењива штета. Посебно је значајно да овај документ правилно дефинише тероризам и антитероризам, што значи да се тероризам мора посебно анализирати са интердисциплинарног аспекта и уложити напоре да се из угла националних интереса прихватљиво дефинише тероризам. Јер, ако не постоји дефиниција неке појаве, она се не може препознати и врло је отежано борити се против ње.

Дакле, први услов отпочињања успешне антитерористичке активности је дефинисање тероризма, а у процесу доношења дефиниције тероризма треба имати у виду:

- Да терориста врши насиље или прети насиљем, да је неизбежно политички мотивисан (*animus terrorandi*) и да припада некој организацији, да је он посебан правни појам (*delictum sui generis*)
- акције терориста су усмерене ка далекосежним психолошким полсецицама (терористи није важна сама мета напада колико политички одјек акције)
- Тероризам никада не подржава већина становништва, а ако конкретну врсту насиља подржава већи-

на становништва то више није тероризам већ герила или масовни устанак

- Захтеви терориста никада нису реални нити су на закону утемељени, они су увек плод политичких мотива – сепаратизам или пак ослобађање њихових чланова из државних затвора
- Терористи сматрају да је преплашеном човеку лако наметнути своју вољу и на тим премисама граде своју стратегију, држећи стало тензију у јавном мњењу јер нико се не боји онога што је прошло већ неизвесности која долази
- Тероризам – тај опасни феномен увек је за корак испред органа државне заштите, између осталог и зато што државни службеници размишљају о том проблему само за време радног времена а терористи 24 часа, што потврђују многи примери из прошлости,
- Терористи се некада спремају и годинама за акцију која некада траје у минутима
- Терористи су у предности у односу на органе државне заштите. Они се спремају колико треба, сами бирају мету напада, бирају време напада. Нападају онда кад обично постижу изненађење, нападају обично тзв. меке мете
- Један од најважнијих а вероватно и пресудни елемент од којег зависи будућност тероризма је реакција друштва а не само реаговање државних органа, већ понашање јавног мњења. Војска и полиција не могу искоренити тероризам. Нажалост, то је данас немогуће урадити, али само одлучност јавног мњења савремени тероризам може држати под контролом
- Веома је значајно да се у процесу одређивања прихватљиве дефиниције тероризма уочи разлика између тероризма и терора, тероризма и диверзантских активности, тероризма и криминала, терористичког аката и аката патолошких убица, терориста и герилца...
- Приликом дефинисања тероризма треба узети у обзир значај дефиниције тероризма која би омогућила међународну сарадњу као објективизацију појма, тј.

према ком је узрок онај услов без којег последица не би наступила (*Conditio sine qua non*).

Дакле, уважавајући између осталог наведене чињенице, мора се донети опште прихватљива дефиниција тероризма и то нека од академских дефиниција, а не никако административна дефиниција или дефиниција тероризма по наређењу.¹⁷

После дефинисања тероризма, мора се предвидети ко је главни носилац антитерористичких активности у Србији?

У савремено организованим државама полиција је главни носилац борбе против тероризма, а војска се ангажује само у три случаја и то: у случају талачких ситуација великих размера; у случају НКБ акцидента и када тероризам прерасте у виши ниво насиља (масовна герила, устанак)

Приликом креирања стратегије за супротстављање савременом тероризму морају се разумети термини који се позајмљују са запада, нпр. САД, јер њихова стратегија предвиђа антитероризам (превентивно деловање на својој територији) и противтероризам (борба против тероризма ван граница САД), а мале земље ако што је Србија не могу предвиђати стратегију противтероризма.

Поред стручног тела за руковођење антитерористичком акцијом држава, би по мишљењу аутора овог рада, требала формирати Савет за антитероризам, састављен од стручњака а не од политичара.

Још увек је велики проблем, што у Србији не постоји дефинисан витални национални интерес, чију реализацију треба да обезбеди један свеобухватни комплементарни систем безбедности.

17 Радослав Гађиновић, "Појмовно одређење насиља, узроци, врсте и последице", *Политичка ревија*, 2/2007, стр. 264, Институт за политичке студије, Београд, 2007.

Литература

- Aldrich R. J. *Dangerous Liaisons Post-September 11 Intelligence Alliances*, Harvard International review Vol. XXIV, No. 3, fall 2002.
- Andrew Christopher, *For the President's Eyes Only: Secret Intelligence and the American Presidency from Washington to Bush*, New York, Harper Collins, 1995.
- Amos J. A., Taylor J. W. Jr., Mararr J. M. (eds), *American national Security (Fifth Edition)*, John Hopkins University, Press Baltimore, 1999.
- Аврамов С.: „Безбедност у 21 веку”, Научна изграђеност и чиниоци војне стратегије, Зборник радова, Институт ратне вештине, Београд, 2001.
- Видојевић З, „Глобализација као неминовност, потчињавање и шанса”, Зборник – Глобализација и транзиција, Институт друштвених наука Београд, 2001.
- Goddis John Lewis, *Surprise, Security, and the American Experience*, Cambridge: Harvard University Press, 2004.
- Нацрт стратегије националне безбедности*, Министарство одбране Републике Србије, Београд, 2008.
- Политичка ревија, 2/2007, ИПС, Београд, 2007.
- Српска политичка мисао, 3-4/2007, ИПС, Београд, 2007.
- Симић Д, *Наука о безбедности – савремени приступи безбедности*, Службени лист СРЈ, Београд, 2002.
- Стајић Љ - Гађиновић Р, *Увод у студије безбедности*, Драслар партнер, Београд, 2007.

Radoslav Gacinovic

STRATEGY OF NATIONAL DEFENSE AS A STRATEGIC DOCUMENT OF THE STATE

Summary

The Strategy of National Defense presents a basic document as the basis for making of other documents in all fields of social life and functioning of the state institutions, for purpose of achieving security of the citizens, state and society. In order to

proclaim the strategy of national defense, the state ought to have a defined national defense. In this sense, national defense implies capability of the state to independently, or in cooperation with other states or organizations, protect vital values and interests of the society from external and internal models of threatening and vulnerability, and in accord with it, to provide for general conditions for an undisturbed political, economic, social and cultural development of the society and the welfare of its citizens. Although the public debate on the Draft of the Strategy of National Defense of Serbia has shown that this important document has not fulfilled conditions of national interests and consequently it needed to be re-analyzed and updated, the document has been adopted.

Key Words: politics, law, security, national defense, integral defense, strategy of national defense